

DISPUTATIO ETHICA

D E

J U S T I T I A

Q U A M

JEhovā Benedicente, & Amplissimā Facultate Philosophicā
in Regiā & illustri Academiā CHRISTiane consentiente.

R E C T O R E Magnifico,

Admodum Reverendo & Excellentissimo V I R O,

D. M. GEORGIO ALANO,

S. S. Theologiz Professore celeberrimo, utriusq; Ecclesiaz Ci-
vitalis, nec non Nummensis Pastore vigilantissimo.

Sub præsidio & directione,

Nobilissimi & Consultissimi V I R I,

DN. MICHAELIS Gyllenstålpes

WEXIONII, J. U. & Phil. D. Juris, Pol. & Hist: Professo-
ris celeberrimi, Fac: Phil: p. t. Decani spectabilis; Præceptoris
& promotoris, Parentis loco, æternā animi reverentia
suspicendi, colendi.

Pro Magisterij Philosophici Honoribus consequendis,
placidae Eruditorum disquisitioni sicut

Jonas L. Lacusinius Calmar.

S. R. M. tis Alumūs.

Ad diem 22. April. Anni 1653. horis matutinis
consuetis in Auditorio Majori.

A B O Æ,

Excusa Typis Acad. apud Viduam Petri Wald. An. 1653.

*Consultissimis, prudentissimis, Speciosissimis &
Prestissimis V I R I S,*

Dn. Nicolao Arvidi Lietzen/

Civitatis Aboënsis Consuli Regio gravissimo, ut Meccenati suo
propensissimo, ita omni honore & statè prosequendo.

Dn. Laurentio Vigelio, Regij

Dicasterij quod Aboæ est Actuario solertissimo,
Fautori suspicioendo.

Dn. JACobo Vilstadio, ejusdem

Regij Judicij Advocate accuratissimo, Benefactori suo
singulari studio colendo.

Dn. Svenoni Nicolai Rydenio,

Civitatis Aboënsis Syndico maximè industrio, Fautori
& Fratri per dilecto.

Dn. Jacobo Johannis Forladio,

Theologiae studio per assiduo, p.t. Scholæ Calm: Collegæ
benè constituto, Amico & Fratri summè colendo.

U T E T

Politissimo & Literatissimo Iuveni,

Dn. Stephano Steph. Lippio,

Philosophiae Studio maxime indefesso, Fratri
synceriter amando.

*Hanc Disputationem Inauguralem in honoris & debita
gratitudinis Testimonium dedicat & offert
J. L. L. Respondens.*

In Nomine J E S U.

THESES I.

Justitiam, splendidissimam illam omnium virtutum Reginam, civitatisq; dominam & ducem breviter consideraturi, ab ipsa definitione auspiciabimus.; Quæ præente Nobilissimo Præside ita habet:

Justitia est promptitudo justè
vivendi, suum cuiq; tribuēdo.

2. Definitum quod attinet, expendenda venit. 3.
Ejus Notatio: Justitia à jure, objecto suo, dicitur, norma enim & regula justorum & injustorum jus audit; unde varijs insignitur titulis, dicitur enim præses & dux bonorum, sponsio Rcp, via vitæ. &c.
3. a. Homonymia, sumitur enim 1. Theologicè, pro attributo divino, item justitia fidei & salvifica. 2. Philosophicè, idq; tripl. 1. Generalissimè, cum per similitudinem brutis, ut Delphinis & alijs tribuitur. 2. Generali, pro universa erga legem obedientia & dicitur justitia universalis. 3. Specialiter, pro virtute rerum inserviente distributioni & commutationi. Utraq; posterior acceptio hic attenditur.
4. Definitio Genere constat & differentiâ. Genus facimus promptitudinem sive habitum qui non facile evanescit, sed subjecto suo constanter & perpetuò inhæret & quâvis datâ occasione suos exerceat actus.
5. Differentia ab effecto, objecto, & proprio officio

petita.: Effectum enim justitiae est factum secundum jus. Objectum indicatur vocabulo S U U M, quod est quiequid tribui debet. Proprium justitiae officium est *Suum cuiq; tribuere, non respectu justi sive justitiae*, quasi tribuentis esset quod cuiq; datur, sed respectu accipientis & merentis suum appellatur.

6. Definitionem excipit ipsa Divisio. Dividitur autem Justitia in universalem & particularem.

7. *Justitia Universalis est habitus quo obediens omnibus præstatur legibus.* Genus facimus habitum, quia hic non licet sumere virtutem moralem, cum nihil aliud sit quam ipsa virtus moralis, juxta tritum.

Justitia in se virtutes continet omnes,
Et ab ea non nisi ratione differt. Nam quatenus referatur ad habentem, ut habitus appetitum perficit, *virtus* dicitur; *Injustitia* vero quatenus aliorum commoditates respicit.

8. Ubi notandum relationem istam ad alios, non de diversis potentijs unius suppositi sed de distinctis personis intelligendam esse; Sicut enim actiones propriæ sunt ipsius suppositi non partium ejus (anima enim non dicitur ambulare sed totus homo) ita justitia non est nisi unius personæ ad alteram.

9. Objectum justitiae universalis est justum seu actio virtutis quam legi præstatur obedientia. Modus est union & conjunctio voluntatis & operis, quia neq; intensio sine opere, neq; opus sine intentione parit actionem justitiae. Finis est publicum & privatum bonum.

10. Justitiae universalis opponitur *Injustitia universalis* quæ nihil aliud est quam virtus i quo non præstatur obedientia legibus. Universalis haec in utilitia se habet ad

cætera vitia sicut se habet justitia universalis ad virtutem moralē, quamobrē sicut hæc idē est quod universa virtus, & omnia suo abitu cōpleteſtitur; ita iniquitatis est universū vitium morale, quod cætera in ſe omnia continent vitia.

11. Nec obeft, quod justitia universalis poſſit eſſe in uno individuo, iniquitatis autem quoad totam luam latitudinem non ob mutuam contrarietatem vitiorum. E.g. Unus homo non poſteſt ſimul eſſe avarus & prodigus audax & timidus; Advertendum enim quod quamvis avaritia & prodigalitas non cadant in unum hominem ſimul, ſunt tamen oppoſita iuitiæ universalis.

12. Particularis Iuitia eſt virtus moralis quā ſuum cuiq; tribuitur de externis, vel communib; ad merita personarum habitu respectu; Vel particularibus & ſingulorum ſine personarum per ſe intuitu.

13. Dari talem particularē iuitiam ab universalī tanquam partē à tote, à cæteris tanquam pars à parte diſtinctam, probamus hoc modo, iuitia universalis ſuum cuiquę tribuit, ſed per omnes virtutis moralis species, particularis vero obiectum certum ſibi vendicat rerum ſz. diſtributionem & commutationem, que à cæteris virtutibus diſtinguitur; diversitas enim obiecti inducit diſſitatem habitus.

14. Hæc iterū, pro dupli ratione obiecti, duplex conſtituitur, etenim res quæ obiectum audiunt iuitiæ particularis. Vel communes ſunt toti competentes conuinitati, ut ſunt pecunia, honores, prædæ ab hostiis capta, labores, contributiones &c. undē oritur Diſtributiva; Vel Proprieſ & particulares, ut Commerce, permutaciones voluntariae & in vita, contractus &c. hinc reſulat commutativa.

15. Distributiva est quae res distribuit communes non secundum personarum numerum, sed peculiarem dignitatis respectum, proportionemq; observat geometricam.

16. Oppositum ejus est injustitia distributiva, qua res communes, præmia & onera modo distribuuntur illegitimo & peccatur in excessu & defectu s. quando æqualia distribuuntur inæqualibus, & inæqualia æqualibus.

17. Commutativa est quae sine ullo personarum per se respectu, æqualitatem servat mercis & precij, delicti & poenæ, proportionemq; requirit Aritmeticam. Huic opponitur injustitia commutativa, quæ æqualitas mercis & precij, delicti & poenæ violatur.

18. Contra hanc assertione quidā insurgunt dicentes, poenas irrogari debere secundum proportionem geometricam, atq; sic esse distributivæ, quia in poenarum interrogatione sæpius personarum respectus observatur, gravius enim punitur plebejus quam nobilis, adultus quam minorennis, immo & jus divinum huic sententia calcus album addere videtur, quod gravius vult cum puniri qui principi populi maledixerit quam qui privato.

19. Verum quod minus huic sententia subscribamus, rationes sequentes obstant; Nam 1. Si poena sit infligenda proportione Geometrica utiq; propter idem delictum majori poena nobilis affici debet quam plebejus, quod justitiae minus consentaneum videtur. 2. Sic sufficeret si graviora delicta gravioribus puniantur poenis, sive poenæ delictis commensurentur sive non, at hoc

hoc non sufficit. V. g. Si adulter simplex 4. obulos,
& duplex 8. exposuerit, poena est insufficiens'. 3. Di-
stributio justa esse potest etiam ubi quis non accipi quās
cum meruit, cum fz. summa distribuenda minor sit mes-
ritis accipientium: at poena justa non irrogatur nisi de-
lictio respondeat.

20. Ad supra objecta respondemus. 1. Sæpè poe-
na una alterā major videtur vulgo, cum tam en in rei veri-
tate ita non sit, sic plebejæ conditionis homo minoris
facit carcerem & fustigationes quām mortem, major ta-
men fustigatio est morte ipsi nobili. Neindè quod mi-
norennis minori afficiatur poena quām adultus propter
idem delictum, non sit proprieà quod hic habeatur alius
quis respectus personarum per se, sed quia personæ hæc
delictum minuant & aggravant, nam qualitates & cir-
cumstantiæ facti ex quibus delicta judicanda, non statim
inducunt per se respectum personarum habendum. In
distributiva justitia attenditur personarum per se respe-
ctus. Simili modo ad tertium respondetur.

Plura de hac nobili scituq' necessaria materia bac-
vice proferre non tam iustituti ratio quām temporis
angustia, cui mihi obtemperandum fuit, vetat: Spero
Candidum Lectorem hæcce brevia candidè inter-
pretaturum.

DEO Justitiæ authori & Con-
servatori sit laus, honor &
gloria in sempiterna
secula.

VI. 10. Iuveni quā huminitatē, quā virtutem Prastantissimo,
DN. JONÆ LACUSINIO,
SMOLANDO, Philosophia Candidato meritissimo,
Fautori & amico jucundissimo, hoc votivi affectus &
perpetuae amicitiae L. m. q; dedi *renuigor.*

Dissita de patrijs loca qui feliciter agris
Quæsisti Sophiae deliciosa Venu,,
Jamque redibis ovans, pulcher Parnasside lauro;
Pœnitet baud tantum Te meruisse decus.
Vade tuæ patriæ fax exoptata, parentum.
Spes bona, amicorum portio chara. *VALE!*

σχεδιασι
MARTINUS Miltopœus Aboënsis.

A Monsieur le Respondant mon tres honnоре Patriot
& Amij, discourant fort doctement de la JUSTI-
CE pour le degré en la philosophie.

Comme le Soleil esclaircit tout le Monde
Ainsi sur la JUSTICE l'estat se fonde:
Dela quelle vous, discourant fort doctement,
Monsieur LACOUSIN, serez loué grandement.

Pour tesmoigner son affection & service *f.*
JOHANNES J. SWAAN
Smolandus.